

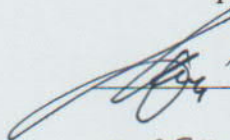
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ
КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ ПІДПРИЄМСТВ

ПОГОДЖЕНО
Декан факультету агротехнологій

 Антоніна ДРОБІТЬКО

“ 04 ” 09 2023 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ
Перший проректор

 Дмитро БАБЕНКО

“ 05 ” 09 2023р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ЕКОНОМІКА ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ ТА ЗЕМЛЕВПОРЯДКУВАННЯ»

Освітньо-професійна програма
«Геодезія та землеустрій»

для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти
1 року денної форми навчання
на 2023-2024 навчальний рік

Ступінь вищої освіти **Магістр**
Галузь знань **19 Архітектура та будівництво**
Спеціальність **193 Геодезія та землеустрій**
Освітня кваліфікація – **магістр з геодезії та землеустрою**
Мова викладання: **українська**

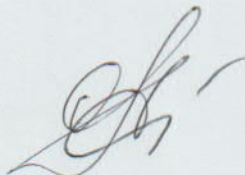
Миколаїв
2023

Програма відповідає вимогам Освітньо-професійної програми «Геодезія та землеустрій» підготовки здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 193 Геодезія та землеустрій галузі знань 19 Архітектура та будівництво, затвердженої Вченою радою Миколаївського національного аграрного університету 28.02.2023 р. (протокол № 7).

Розробник програми: канд. екон. наук, доцент кафедри економіки підприємств Тетяна ОЛІЙНИК, Миколаївський національний аграрний університет

Програма розглянута на засіданні кафедри економіки підприємств МНАУ № 1 від 31 серпня 2023 року

Завідувач кафедри
канд. екон. наук, доцент

Ольга ХРИСТЕНКО

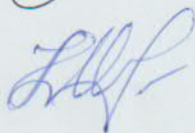
Схвалено науково-методичною комісією факультету менеджменту МНАУ протокол № 1 від 01 вересня 2023 року

Голова науково-методичної
комісії, канд. екон. наук

Ганна ТАБАЦКОВА

Відповідальний за дотримання
вимог нормативних документів

Маргарита КОРХОВА

1. АНОТАЦІЯ

Сучасне землекористування та землевпорядкування є багатогранною діяльністю, яка охоплює наукове обґрунтування розподілу земель за цільовим призначенням з урахуванням державних, громадських та приватних інтересів, організацію раціонального використання і охорони земель, регулювання земельних та екологічних відносин, формування сталого землекористування та раціональної системи землеволодіння, вироблення земельної політики тощо.

Економіка землекористування та землевпорядкування це наука, яка вивчає відносини людей в процесі землевпорядної діяльності (проектування та реалізації документації із землеустрою) щодо пошуку, узгодження інтересів і прийняття ефективних рішень із планування використання і охорони земель та інших природних ресурсів (землекористування) та організації території землеволодінь і землекористувань, відносин власності на землю для виробництва матеріальних благ і послуг з метою максимального задоволення постійно зростаючих і необмежених потреб людини.

ANNOTATION

Modern land use and land management is a multifaceted activity that includes the scientific justification of the distribution of land according to its intended purpose, taking into account state, public and private interests, the organization of rational use and protection of land, the regulation of land and ecological relations, the formation of sustainable land use and a rational system of land ownership, the development of land policy etc.

The economics of land use and land management is a science that studies the relations of people in the process of land management activities (design and implementation of documentation with land management) regarding the search, coordination of interests and making effective decisions on the planning of the use and protection of land and other natural resources (land use) and the organization of the territory of land holdings and land use, land ownership relations for the production of material goods and services in order to maximally satisfy the constantly growing and unlimited human needs.

2. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Економіка землекористування та землевпорядкування»

Галузь знань **19** – «Архітектура та будівництво»
Освітня спеціальність **193** «Геодезія та землеустрій»
Ступінь вищої освіти **магістр**
Обов'язкова (вибіркова) компонента **обов'язкова**
Семестр 1
Кількість кредитів ECTS 4
Кількість модулів 1
Кількість змістових модулів 2
Загальна кількість годин 120

Види навчальної діяльності та види навчальних занять, обсяг годин та кредитів:

Лекції – 16 год. / 0,5кред.
Практичні заняття – 30 год./ 1,0 кред.
Самостійна робота – 74 год. / 2,5 кред.
Форма підсумкова контрольного заходу – залік

У процесі вивчення дисципліни застосовуються інноваційні педагогічні технології, а саме цілеспрямований системний набір прийомів, засобів організації навчальної діяльності, що охоплює весь процес навчання від визначення мети до одержання результатів: комп'ютерні презентації, тестові програми, система дистанційної освіти Moodle, технології JeetSi, вбудовані в курс на платформі Moodle, ZOOM та інші.

Зміни у змістовному наповненні програми

1. Доповнено і оновлено список рекомендованої літератури.

Форми неформальної освіти, що можуть бути використані під час вивчення даної дисципліни: тренінги, майстер-класи, семінари, дистанційні курси, вебінари, що стосуються вивчення даної дисципліни. Здобувач має право самостійно обирати напрям і вид неформальних освітніх заходів. Оцінка їхніх результатів відбувається за наявності документального підтвердження (сертифікат, свідоцтво, скріншот, програма, запрошення тощо). Перезарахування дисципліни або окремих тем відбувається за бажанням здобувача на підставі нормативної внутрішньої документації та Положень Миколаївського національного аграрного університету.

Форми інформальної освіти, що можуть бути використані під час вивчення даної дисципліни: одноразові лекції, відеоуроки, медіа-консультації, читання спеціалізованих журналів, телебачення, відео, незаплановані випадкові бесіди. Інформальна освіта передбачає самоорганізоване здобуття особою певних компетентностей, зокрема під час

повсякденної діяльності, пов'язаної з професійною, громадською або іншою діяльністю, родиною чи дозвіллям.

Можливості набуття програмних результатів в умовах інклюзивної освіти. Набуття програмних результатів в умовах інклюзивної освіти здійснюється відповідно до Положення про організацію інклюзивного навчання осіб з особливими освітніми потребами у Миколаївському національному аграрному університеті із застосуванням особистісно орієнтованих методів навчання та з урахуванням індивідуальних особливостей навчально-пізнавальної діяльності усіх здобувачів вищої освіти, рекомендацій індивідуальної програми реабілітації особи з інвалідністю (за наявності) та/або висновку про комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку здобувачів вищої освіти (за наявності), що надається інклюзивно-ресурсним центром.

В університеті вхід облаштовано пандусом. Є кнопка виклику чергового. Є відповідальні особи, які організують освітній процес (декан, заступники декана, куратор). Для навчання, професійної підготовки або перепідготовки осіб з особливими освітніми потребами застосовуються види та форми здобуття освіти, що враховують їхні потреби та індивідуальні можливості. Передбачено використання індивідуальної форми навчання для здобувачів за допомогою:

- дистанційної системи Moodle <https://moodle.mnau.edu.ua/course/view.php?id=2750>: лекційний матеріал, практичні завдання, завдання для самостійної роботи, індивідуальні завдання;

- платформи онлайн-занять Zoom: для проведення індивідуальних практичних занять, консультацій тощо;

- електронного репозитарію МНАУ – для використання інформаційних матеріалів;

- аудіо- та відеоповідомлень з лекційним матеріалом, пояснень особливостей завдань та напрямів їх виконання тощо;

- спілкування через електронну пошту oliinyktg@gmail.com та телефонний зв'язок;

- індивідуального підходу до викладення матеріалу навчальної дисципліни;

- можливостей залучення до освітнього процесу куратора академічної групи та людини, яка знаходиться поряд з здобувачем вищої освіти з особливими освітніми потребами.

Мова викладання. Дисципліна викладається українською мовою. Водночас, з кожної теми виділено ключові слова, які здобувачі вивчають англійською мовою. Здобувачі також можуть використовувати літературні джерела та брати участь у вебінарах і наукових заходах англійською мовою.

Форми навчання. Денна (дистанційна, змішана – за наказом по університету, наприклад у зв'язку із дотриманням карантинних заходів). Освітній процес реалізується у таких формах: навчальні заняття (лекції,

практичні заняття, консультації), індивідуальні завдання, самостійна робота, контрольні заходи.

Методи навчання. Основними методами, які використовуються під час викладання і вивчення дисципліни є: інтерактивні методи, наочні методи, практичні методи, методи контролю та самоконтролю, частково-дослідницькі та інші. Викладання проводиться у вигляді лекцій (інформаційні, лекції-конкретизації), практичних занять (усне обговорення питань, виконання розрахунково-аналітичних та ситуаційних завдань), інтерактивні заняття (аргументація та відстоювання власної думки, самоперевірка, аналіз особистих пізнавальних і практичних дій), самостійна робота (виконання завдань з тем віднесених на обов'язкове самостійне опрацювання), індивідуальна робота, консультації з викладачем, навчання з використанням дистанційних та інтерактивних технологій (Moodle, Zoom та ін.).

У процесі навчання всі учасники освітнього процесу зобов'язані дотримуватися принципів **академічної доброчесності** – сукупності етичних принципів та визначених правил провадження освітньої та наукової діяльності, які є обов'язковими для всіх учасників такої діяльності та мають на меті забезпечувати довіру до результатів навчання та наукової діяльності, з урахуванням вимог Закону України «Про вищу освіту», «Про освіту», методичних рекомендацій Міністерства освіти і науки України для закладів вищої освіти з підтримки принципів академічної доброчесності, Кодексу академічної доброчесності у Миколаївському національному аграрному університеті та інших документів.

Усі академічні тексти (освітні та наукові) здобувачів вищої освіти обов'язково перевіряються щодо їх відповідності принципам академічної доброчесності, у т. ч. за допомогою програми Unichesk.

Дотримання вимог академічної доброчесності під час створення академічних текстів

Автором (співавтором) освітнього (освітньо-наукового, наукового) твору є особа, яка зробила особистий інтелектуальний внесок до проведення дослідження, безпосередньо брала участь у його створенні та несе відповідальність за його зміст.

Під час оприлюднення освітнього (освітньо-наукового, наукового) твору мають бути зазначені всі його автори. Не допускається зазначати як автора освітнього (освітньо-наукового, наукового) твору особу, яка не відповідає критеріям, визначеним абзацом першим цієї частини. Якщо у проведенні дослідження або створенні освітнього (освітньо-наукового, наукового) твору брали участь інші особи, що не вказані як його автори, це має бути зазначено у творі із визначенням внеску кожної такої особи.

Освітній (освітньо-науковий, науковий) твір має містити достовірні відомості про використані методи, джерела даних, результати дослідження та отримані наукові (науково-технічні) результати. Якщо під час проведення дослідження та/або створення освітнього (освітньо-наукового, наукового) твору були використані розробки, наукові (науково-технічні) результати, що

належать іншим особам, це має бути зазначено в освітньому (освітньо-науковому, науковому) творі з посиланням на джерело їх оприлюднення.

Використання загальновідомих фактів чи ідей не потребує окремого зазначення. Всі текстові запозичення, що використовуються в освітньому (освітньо-науковому, науковому) творі (окрім стандартних текстових кліше), мають бути позначені з посиланням на джерело запозичення. Текстові запозичення мають бути позначені у спосіб, який дозволяє чітко відокремити їх від власного тексту автора (авторів).

У разі використання автором (авторами) власних, розробок, наукових (науково-технічних) результатів, які були оприлюднені раніше, він (вони) мають зазначити це в освітньому (освітньо-науковому, науковому) творі.

Дотримання вимог академічної доброчесності для здобувачів освіти

Здобувачі освіти зобов'язані виконувати вступні, навчальні, контрольні, кваліфікаційні, конкурсні та інші види завдань самостійно. Самостійність у виконанні завдання означає, що воно має бути виконане:

1) для індивідуальних завдань – особисто здобувачем, а для групових завдань – лише визначеною групою здобувачів, без втручання інших осіб, під керівництвом та контролем викладачів, що визначені як керівники, та затверджені відповідно до нормативної документації закладу вищої освіти з урахуванням індивідуальних потреб і можливостей осіб з особливими освітніми потребами;

2) якщо умови або характер завдання передбачають обмеження у можливих джерелах інформації – без використання недозволених джерел інформації.

Здобувачі вищої освіти зобов'язані поважати гідність, права, свободи та законні інтереси всіх учасників освітнього процесу, дотримуватися етичних норм.

Дотримання вимог академічної доброчесності під час оцінювання

Оцінювання у сфері вищої освіти і науки відповідає вимогам об'єктивності, валідності та справедливості. Оцінювання є об'єктивним, якщо воно ґрунтується на заздалегідь визначених критеріях. Оцінювання є валідним, якщо воно здійснюється відповідно до критеріїв, що визначаються законодавством України та суб'єктом внутрішнього забезпечення якості освіти. Оцінювання є справедливим, якщо воно проводиться за відсутності конфлікту інтересів, дискримінації та неправомірного впливу на оцінювача.

3. МЕТА, ЗАВДАННЯ, ПРЕДМЕТ, ОБ'ЄКТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою дисципліни є формування у здобувачів вищої освіти сучасного економічного мислення у галузі управління раціональним використанням земельних ресурсів, соціально-економічних аспектів землекористування та землевпорядкування, надбання умінь та практичних навичок в економічній оцінці ефективності використання земельних ресурсів.

Завдання вивчення дисципліни полягає у вивченні типів землекористування, суті, видів та принципів оцінки економічної ефективності землекористування та землевпорядкування, методів оцінки землевпорядних рішень в проектах землеустрою.

Предметом вивчення дисципліни є система економічних, організаційних, екологічних відносин з приводу земельних ресурсів.

Об'єктом вивчення дисципліни є процеси організації й раціоналізації форм та способів забезпечення економічно ефективного землекористування та землевпорядкування в контексті узгодження економічних, соціальних і екологічних інтересів суспільства.

Інтегральна компетентність:

Інт.К: Здатність розв'язувати задачі прикладного, дослідницького та/або інноваційного характеру в сфері геодезії та землеустрою.

Загальні компоненти:

ЗК01 – здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми;

ЗК04 - здатність генерувати нові ідеї (креативність);

ЗК05 - здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

Спеціальні (фахові) компетентності:

СК02 - здатність критично осмислювати сучасні проблеми і перспективні напрями розвитку геодезії та землеустрою та суміжних галузей знань;

СК03 - здатність ефективно застосовувати теорії, принципи та технології математики, природничих, технічних, соціальних, економічних наук при розв'язанні комплексних задач геодезії та землеустрою;

СК04 - Здатність здійснювати пошук необхідної інформації, обирати і застосовувати сучасні методи обробки, аналізу, оцінювання та оприлюднення даних, зокрема геопросторових, та метаданих при розв'язанні комплексних задач геодезії та землеустрою;

СК05 - Здатність обґрунтовувати і оцінювати методи обстежень, вишукувань, випробувань, діагностики, моніторингу об'єктів геодезії та землеустрою.

Загальні результати навчання:

РН01 - мати спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки у сфері геодезії та землеустрою, достатні для проведення досліджень і здійснення інновацій;

РН03 - приймати ефективні рішення щодо розв'язання завдань прикладного, дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері геодезії та землеустрою, аналізувати альтернативи, будувати прогнози, оцінювати ризики, зокрема в умовах неповної та/або суперечливої інформації та неоднозначних вимог;

РН04 – будувати і досліджувати концептуальні, математичні і комп'ютерні моделі об'єктів і процесів, застосовувати їх для створення інновацій у сфері геодезії та землеустрою;

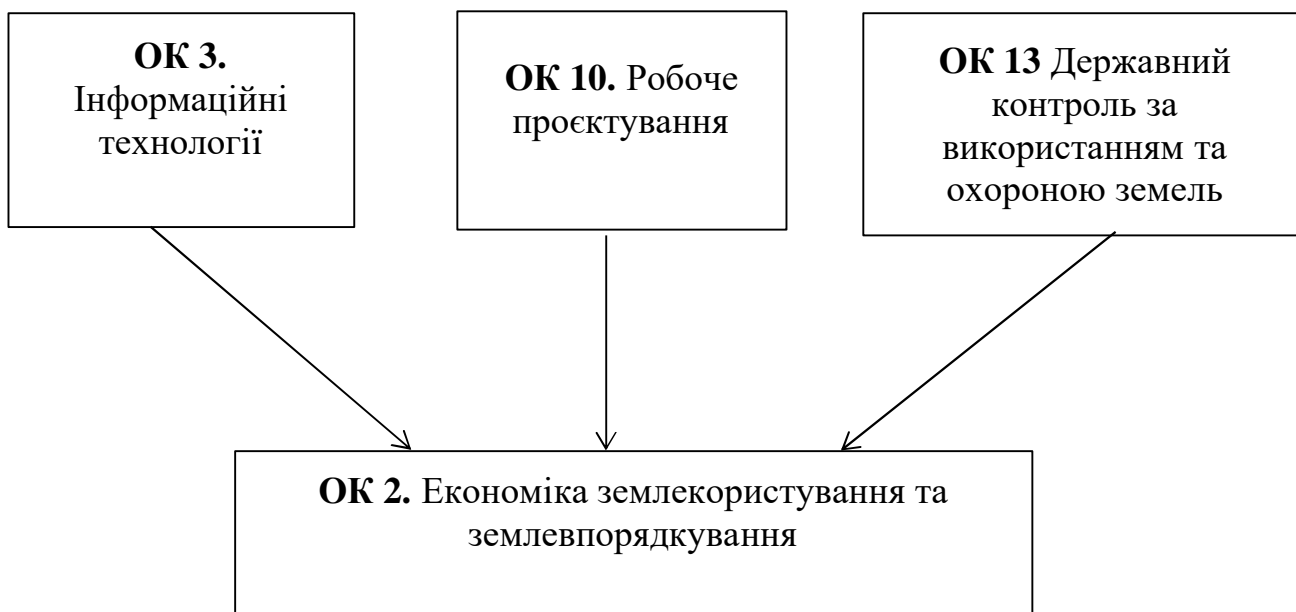
РН07 – обґрунтовувати вибір обладнання, технологій і процесів щодо управління виробництвом і проведення досліджень у сфері геодезії та землеустрою і суміжних галузях;

РН11 - виконувати комплексний аналіз і оцінювання стану об'єктів геодезії та землеустрою і оцінювати наслідки від запровадження практичних заходів;

РН13 - виконувати обстеження, випробування, діагностику, моніторинг об'єктів геодезії та землеустрою, розробляти заходи з охорони земель та оцінювати їх наслідки;

РН14 - критично осмислювати сучасні проблеми і перспективні напрями розвитку геодезії та землеустрою, дотичні міждисциплінарні проблеми.

4. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

5. МІСЦЕ ДИСЦИПЛІНИ У СТРУКТУРІ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН

6. СТРУКТУРНО-ЛОГІЧНА СХЕМА ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовний модуль			Теми	Розподіл навчального часу за елементами модуля, годин			
№	назва	№	назва	ЛЗ	ПЗ	СР	всього
1	Економіко-організаційні та екологічні основи землекористування та землевпорядкування	1.1	Теоретичні основи економіки землекористування та землевпорядкування	2	2	4	8
		1.2	Земельні ресурси, їх склад, характеристика та особливості використання	2	2	4	8
		1.3	Основні засади раціоналізації землекористування та землевпорядкування		2	8	10
		1.4	Інформаційне та організаційне забезпечення землекористування та землевпорядкування	2	2	4	8
		1.5	Ефективність і екологізація використання земель		2	8	10
		1.6	Антидеградаційне землекористування	2	2	4	8
		1.7.	Економічні відносини власності у землекористуванні та землевпорядкуванні		2	8	10
Всього за модуль				8	14	40	62
2	Фінансово-економічні основи землекористування і землевпорядкування	2.1	Земельна рента як показник прибутковості землі	2	2	4	8
		2.2	Грошова оцінка земельних ділянок		2	8	10
		2.3	Фінансове забезпечення землекористування	2	4	4	10
		2.4	Визначення ефективності використання земельних ресурсів	2	4	4	10
		2.5	Відшкодування збитків власникам землі та землекористувачам		2	8	10
		2.6	Обмеження у використанні земель і обтяження прав на земельні ділянки та їх вплив на економіку землекористування	2	2	6	10
Всього за модуль				8	16	34	58
Разом по дисципліні				16	30	74	120

7. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

7.1. Загальний розподіл годин і кредитів

Назва змістовного модуля	Кількість годин і кредитів		
	год.	кредитів	%
Економіко-організаційні та екологічні основи землекористування та землевпорядкування	62	2,1	51,7
Фінансово-економічні основи землекористування і землевпорядкування	58	1,9	48,3
Всього	120	4,0	100

7.2. Склад, обсяг і терміни виконання змістовних модулів

Назва змістовного модуля	Кількість годин	Термін виконання
Економіко-організаційні та екологічні основи землекористування та землевпорядкування	62	Відповідно до семестрового навчального плану та графіку навчального процесу
Фінансово-економічні основи землекористування і землевпорядкування	58	
Всього	120	х

7.3. Перелік та короткий зміст лекцій

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1.1. Економіко-організаційні та екологічні основи землекористування та землевпорядкування

Тема 1.1. Теоретичні основи економіки землекористування та землевпорядкування. Сутність економіки землекористування. Землекористування як економічна категорія, Принципи землекористування. Класифікація земель. Визначення потенційних можливостей земельних ділянок.

Ключові слова: предмет, мета, завдання, принципи, земля, класифікація.

Keywords: subject, purpose, task, principles, land, classification.

Тема 1.2. Земельні ресурси, їх склад, характеристика та особливості використання. Характеристика земельних ресурсів України та їх розподіл за категоріями, власниками землі і землекористувачами. Трансформація землекористування. Організація раціонального використання й охорони земель.

Ключові слова: склад, характеристика, земельні ресурси, значення, особливості, землекористувач.

Keywords: composition, characteristics, land resources, meaning, features, land user.

Тема 1.3. Основні засади раціоналізації землекористування та землевпорядкування. Основи сталого землекористування. Оптимізація сфери землекористування. Зонування земель. Ґрунти та їх раціональне використання. Оптимізація орних земель.

Ключові слова: оптимізація, консолідація, зона, провінція, область, ґрунти.

Keywords: optimization, consolidation, zone, province, region, soils.

Тема 1.4. Інформаційне та організаційне забезпечення землекористування та землевпорядкування. Інформаційна основа системи землекористування, Облік кількості і якості земель. Організація землевпорядного забезпечення землекористування

Ключові слова: інформація, організація, землекористування, землевпорядкування, облік, кількість, якість, земля.

Keywords: information, organization, land use, land management, accounting, quantity, quality, land.

Тема 1.5. Ефективність і екологізація використання земель. Ефективність землекористування та принципи її визначення. Система показників ефективності сільськогосподарського та несільськогосподарського землекористування. Оптимізація та екологізація землекористування.

Ключові слова: ефективність, показники, оптимізація, екологізація.

Keywords: efficiency, indicators, optimization, environmentalization.

Тема 1.6. Антидеградаційне землекористування. Деградація земель: види, причини виникнення та наслідки. Меліорація земель та її види. Моніторинг земельних ресурсів.

Ключові слова: деградація, види та причини деградації, меліорація моніторинг, земельні ресурси.

Keywords: degradation, types and causes of degradation, reclamation, monitoring, land resources.

Тема 1.7. Економічні відносини власності у землекористуванні та землевпорядкуванні. Економічна теорія власності на землю. реформування земельних відносин. Регулювання ринку землі.

Ключові слова: ринок землі, економічні відносини, теорія власності, реформування, земля.

Keywords: land market, economic relations, property theory, reformation, land

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2. Фінансово-економічні основи землекористування і землевпорядкування

Тема 2.1. Земельна рента як показник прибутковості землі. Економічна природа рентних відносин. Види земельної ренти. Рентний характер земельних відносин у сільському господарстві. Земельна рента в населених пунктах та несільськогосподарських галузях.

Ключові слова: земельна рента, прибутковість, види земельної ренти, сільське господарство.

Keywords: land rent, profitability, types of land rent, agriculture.

Тема 2.2. Грошова оцінка земельних ділянок. Нормативна грошова оцінка земель сільськогосподарського призначення. Нормативна грошова оцінка земель населених пунктів. Нормативна грошова оцінка земель несільськогосподарського призначення (за межами населених пунктів), Експертна грошова оцінка земельних ділянок.

Ключові слова: грошова оцінка, нормативна оцінка, несільськогосподарські землі, сільськогосподарські землі.

Keywords: monetary assessment, regulatory assessment, non-agricultural land, agricultural land.

Тема 2.3. Фінансове забезпечення землекористування. Платність землекористування. Джерела та об'єкти фінансування заходів у сфері раціонального використання, охорони та відтворення земельних ресурсів

Ключові слова: фінанси, земельний податок, орендна плата, витрати, державний бюджет.

Keywords: finance, land tax, rent, expenses, state budget.

Тема 2.4. Визначення ефективності використання земельних ресурсів. Сутність еколого-економічної ефективності землекористування. Показники ефективності використання земельних ресурсів. Ефективність удобрення земельних ресурсів. Ефективність меліорації земельних ресурсів. Еколого-економічні збитки у сфері землекористування.

Ключові слова: ефективність, меліорація, земельні ресурси, збиток, екологія.

Keywords: efficiency, reclamation, land resources, damage, ecology.

Тема 2.5. Відшкодування збитків власникам землі та землекористувачам. Класифікація збитків і засади їх відшкодування. Порядок визначення збитків. Юридична практика відшкодування збитків. Методика визначення збитків власників землі та землекористувачів.

Ключові слова: власник, земля, збиток, юридична практика, методика.

Keywords: owner, land, damage, legal practice, methodology.

Тема 2.6. Обмеження у використанні земель і обтяження прав на земельні ділянки та їх вплив на економіку землекористування. Режимоутворювальні об'єкти та їх класифікація. Види обмежень і обтяжень прав щодо використання земельних ділянок. Збитки, зумовлені обмеженнями та обтяженнями і порядок їх визначення. Земельні сервітути. Емфітевзис і суперфіцій та оцінка права користування ними.

Ключові слова: сервітут, обмеження, земельні ділянки, збиток, емфітевзис.

Keywords: easement, restrictions, land plots, damage, emphyteusis.

7.4. Перелік та план практичних занять

Назва змістовного модуля	год.	Форми контролю		
		захист п.р.	т	к/р
1.1. Економіко-організаційні та екологічні основи землекористування та землевпорядкування	14	3	4	1
Тема 1.1. Теоретичні основи економіки землекористування та землевпорядкування	2			
Тема 1.2. Земельні ресурси, їх склад, характеристика та особливості використання	2	+	+	
Тема 1.3. Основні засади раціоналізації землекористування та землевпорядкування	2		+	
Тема 1.4. Інформаційне та організаційне забезпечення землекористування та землевпорядкування	2	+		
Тема 1.5. Ефективність і екологізація використання земель	2	+	+	
Тема 1.6. Антидеградаційне землекористування	2			

Тема 1.7. Економічні відносини власності у землекористуванні та землевпорядкуванні	2		+	+
1.2. Фінансово-економічні основи землекористування і землевпорядкування	16	3	3	1
Тема 2.1. Земельна рента як показник прибутковості землі	2		+	
Тема 2.2. Грошова оцінка земельних ділянок	2	+		
Тема 2.3. Фінансове забезпечення землекористування	4	+		
Тема 2.4. Визначення ефективності використання земельних ресурсів	4	+		
Тема 2.5. Відшкодування збитків власникам землі та землекористувачам	2		+	
Тема 2.6. Обмеження у використанні земель і обтяження прав на земельні ділянки та їх вплив на економіку землекористування	2		+	+
Разом по дисципліні	30	6	7	2

* т – тести, к/р – контрольна робота письмова

7.5. Теми та форма контролю і перевірки завдань, які винесені на самостійне обов'язкове опрацювання

Назва змістовного модуля	год. (кред.)	форма *контролю
1.1. Економіко-організаційні та екологічні основи землекористування та землевпорядкування	40	І. р*
Тема 1.1. Теоретичні основи економіки землекористування та землевпорядкування	4	
Тема 1.2. Земельні ресурси, їх склад, характеристика та особливості використання	4	
Тема 1.3. Основні засади раціоналізації землекористування та землевпорядкування	8	
Тема 1.4. Інформаційне та організаційне забезпечення землекористування та землевпорядкування	4	
Тема 1.5. Ефективність і екологізація використання земель	8	
Тема 1.6. Антидеградаційне землекористування	4	

Тема 1.7. Економічні відносини власності у землекористуванні та землепорядкуванні	8	
1.2. Фінансово-економічні основи землекористування і землепорядкування	34	
Тема 2.1. Земельна рента як показник прибутковості землі	4	
Тема 2.2. Грошова оцінка земельних ділянок	8	
Тема 2.3. Фінансове забезпечення землекористування	4	
Тема 2.4. Визначення ефективності використання земельних ресурсів	4	
Тема 2.5. Відшкодування збитків власникам землі та землекористувачам	8	
Тема 2.6. Обмеження у використанні земель і обтяження прав на земельні ділянки та їх вплив на економіку землекористування	6	
Тема 2.1. Земельна рента як показник прибутковості землі	4	
Тема 2.2. Грошова оцінка земельних ділянок	8	
Тема 2.3. Фінансове забезпечення землекористування	4	
Разом по дисципліні	74	

* І.р. – індивідуальна робота

Перелік індивідуальних завдань

- 1.«Охарактеризуйте землю як базис проживання, як природний ресурс, як просторовий базис розміщення об'єктів нерухомості, як засіб виробництва, як об'єкт соціально-економічних зв'язків, як об'єкт нерухомості».
- 2.«Виникнення й основні етапи еволюції відносин власності».
- 3.«Особливості формування ринкового попиту на землі сільськогосподарського і несільськогосподарського призначення».
- 4.«Земельна рента як функція доходності землекористування».
- 5.«Ринок землі — правила продажу та купівлі сільськогосподарської землі в Україні».
- 6.«Ефективність використання сільськогосподарських угідь та її залежність від доходності.».
- 7.«Підходи до оцінки збитків, які спричинені внаслідок обмежень прав власників землі та землекористувачів».
- 8.«Ефективність землекористування за землезабезпеченістю».
- 9.«Сутність землі як фактора виробництва».
10. «Сучасна організація обліку земель та їх коротка характеристика».
- 11.«Сучасні підходи до оцінки земельних ресурсів України».

12. «Основні засади раціоналізації землекористування».
13. «Інформаційна основа землекористування».
14. «Інвентаризація у сфері землекористування».
15. «Договори емфітевзису та їх перевага»

7.6. Питання для проміжного і підсумкового контролю знань здобувачів вищої освіти

Поточний контроль знань здійснюється під час проведення практичних занять і включає такі форми: тестування, розв'язування задач, захист індивідуальної роботи. Підсумковий контроль знань з дисципліни здійснюється шляхом написання контрольної роботи: варіативні завдання містять три теоретичні питання та тестове завдання (10 питань).

Заключний контроль знань з дисципліни здійснюється шляхом складання заліку.

Питання для поточного контролю знань

Змістовний модуль 1

1. Розкрийте зміст поняття «економіка» та «економіка землекористування».
2. Які методи економічних досліджень властиві науці «Економіка землекористування та землевпорядкування»?
3. Розкрийте мету і завдання економіки землекористування та землевпорядкування.
4. На які види поділяється природокористування? Яке місце займає землекористування у складі видів природокористування?
5. Які є види землекористування і що лежить в основі такого поділу?
6. Розкрийте особливість землі як головного засобу виробництва у сільському та лісовому господарстві.
7. Дайте визначення понять «раціональне землекористування» та «охорона земель». Що спільного у цих поняттях?
8. Розкрийте сутність принципів землекористування за земельним законодавством.
9. Яку роль відіграє принцип поєднання особливостей використання землі при формуванні вимог і правил землекористування?
10. Розкрийте суть принципу цільового використання земель на сучасному етапі.
11. Чи дотримується принцип забезпечення рівності прав на землю громадян, юридичних осіб, територіальних громад та держави на землю?

12. Розкрийте суть понять «земельні ресурси» та «земельний фонд». Охарактеризуйте структуру земельного фонду України.
13. Що таке «родючість»? Назвіть її види.
14. Охарактеризуйте склад земель України за категоріями.
15. Як розподіляється земельний фонд за формами власності та землекористувачами?
16. Розкрийте суть трансформації землекористування в Україні.
17. Розкрийте суть поняття «раціональне використання земель». Як вказане поняття пов'язано з термінами «ефективне землекористування» та «охорона земель»?
18. Що таке «ефективність»? Охарактеризуйте її види.
19. Розкрийте суть економічних показників ефективності використання земель сільськогосподарських підприємств. Чим ці показники відрізняються від показників ефективності використання земель несільськогосподарського використання?
20. Охарактеризуйте інтенсивний та екстенсивний шляхи розвитку підприємств.

Змістовний модуль 2

1. Розкрийте економічну природу рентних відносин.
2. Розкрийте сутність земельної ренти.
3. Яким чином рента пов'язана з ціною землі та орендною платою?
4. Розкрийте рентний характер земельних відносин у сільському господарстві.
5. Розкрийте рентний характер земельних відносин у населених пунктах.
6. Розкрийте рентний характер земельних відносин у несільськогосподарських галузях.
7. Розкрийте суть, причини виникнення та механізм утворення земельної ренти.
8. Розкрийте суть, причини виникнення абсолютної земельної ренти.
9. Розкрийте суть, причини та механізм виникнення монопольної земельної ренти.
10. Розкрийте суть, причини виникнення диференціальної земельної ренти Органи місцевого самоврядування як учасники ринку землі.
11. Розкрийте суть поняття платності землі в Україні.
12. Охарактеризуйте ренту як основу встановлення розмірів плати за землю.
13. Охарактеризуйте природно-ресурсну ренту як складову суспільного доходу.

14. Поясніть сутність функціонування рентних відносин в Україні.
15. Розкрийте сутність законодавчого регулювання платності землекористування.
16. Охарактеризуйте суть та основні складові податку на землю.
17. Які розміри ставок земельного податку та що є основою їх встановлення?
18. Охарактеризуйте принципи встановлення орендної плати за земельні ділянки.
19. Які фактори і яким чином впливають на розміри орендної плати в Україні?
20. Надайте характеристику структурним елементам орендної плати.

Перелік питань для підсумкового контролю знань:

1. Сутність економіки землекористування.
2. Основні поняття економіки землекористування.
3. Предмет економіки землекористування.
4. Основні складові економіки землекористування.
5. Земля як економічна категорія.
6. Земля як головний засіб виробництва.
7. Особливості землі як об'єкта соціально-економічних зв'язків.
8. Основні завдання землекористування.
9. Принципи землекористування.
10. Роль землекористування в різних сферах життєдіяльності людини.
11. Місце землекористування в системі суспільних інтересів і ринкових відносин.
12. Характеристика земельних ресурсів України.
13. Категорії земель.
14. Земля як територіальний фактор державності.
15. Сільськогосподарські угіддя.
16. Несільськогосподарські угіддя.
17. Трансформація землекористування.
18. Організація раціонального використання земель.
19. Охорона земель.
20. Основні чинники раціоналізації землекористування.
21. Економічна теорія власності на землю.
22. Користування та розпорядження землею.
23. Реформування земельних відносин.
24. Регулювання ринку землі.
25. Економічна ефективність землекористування.
26. Соціальна ефективність землекористування.

27. Екологічна ефективність землекористування.
28. Технічна та технологічна ефективність землекористування
29. Ефективне використання земельних ресурсів.
30. Комплексне (збалансоване) використання земель.
31. Показники ефективності землекористування.
32. Показники сталого розвитку.
33. Оптимізація землекористування.
34. Закон України «Про плату за землю».
35. Вартість землі.
36. Екологізація землекористування.
37. Показники інтенсифікації землекористування.
38. Економічна природа рентних відносин.
39. Особливості ринку землі.
40. Ціноутворення землі як механізм розподілу ресурсів у ринковій економіці.
41. Економічна рента.
42. Земельна рента.
43. Абсолютна рента.
44. Диференціальна рента.
45. Монопольна рента.
46. Рентний характер земельних відносин у сільському господарстві.
47. Платність землекористування.
48. Вплив платності землекористування на регулювання системи використання та охорони земель.
49. Рента як основа встановлення розмірів плати за землю.
50. Земельний податок.
51. Економічні основи функціонування орендних відносин у землекористуванні.
52. Орендна плата за земельні ділянки та принципи їх встановлення.
53. Основні поняття і види оцінки земель.
54. Бонітування ґрунтів.
55. Агровиробниче групування ґрунтів.
56. Економічна оцінка земель.
57. Основні показники економічного оцінювання землі.
58. Законодавче забезпечення землеоціночних робіт.
59. Нормативна грошова оцінка землі.
60. Нормативна грошова оцінка земель сільськогосподарського призначення.
61. Нормативна грошова оцінка земель населених пунктів.
62. Нормативна грошова оцінка земель несільськогосподарського призначення

(за межами населених пунктів).

63. Експертна грошова оцінка земельних ділянок.
64. Розміщення продуктивних сил та його вплив на землекористування.
65. Фактори розміщення продуктивних сил.
66. Принципи розміщення продуктивних сил.
67. Формування структури землекористування в регіональних програмах.
68. Схеми землеустрою.
69. Техніко-економічні обґрунтування використання та охорони земель адміністративно-територіальних одиниць.
70. Механізм формування сільськогосподарських землекористувань.
71. Механізм формування несільськогосподарських землекористувань.
72. Особливості створення (організації) землекористувань агрохолдингів.
73. Особливості створення (організації) землекористувань фермерських господарств.
74. Особливості створення (організації) сільськогосподарських підприємств.
75. Основи формування міського землекористування.
76. Територія.
77. Проблемні питання міського землекористування.
78. Інституційні принципи регулювання орендної політики у міському землекористуванні.
79. Розміщення об'єктів несільськогосподарської діяльності.
80. Класифікація збитків у землекористуванні.
81. Основні засади відшкодування збитків.
82. Порядок визначення збитків.
83. Юридична практика відшкодування збитків.
84. Оцінка відшкодування збитків власникам землі та землекористувачам.
85. Оцінка ефективності відтворення природної родючості ґрунтів.
86. Комплексна оцінка економічної ефективності землекористування.
87. Оцінка ефективності впорядкування території сівозмін.
88. Оцінка розміщення та впорядкування полів і робочих ділянок.
89. Оцінка економічної ефективності природоохоронних, агротехнічних та ґрунтоохоронних заходів.
90. Оцінка економічного обґрунтування розміщення полезахисних лісових смуг.

8. ФОРМА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ, КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ ТА РЕЙТИНГОВА ОЦІНКА ЗНАТЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ З ДИСЦИПЛІНИ

Оцінювання знань здобувачів вищої освіти під час семінарських і практичних занять та виконання індивідуальних завдань проводиться за такими критеріями:

- володіння навчальним матеріалом, висловлення своїх думок, аргументування висновків, узагальнення і систематизація навчальної інформації;
- оцінка результатів власної практичної діяльності, виконання завдань, які не передбачені навчальною програмою; вільне використання знань для розв'язання поставлених перед ним завдань.

Оцінювання результатів навчання студентів здійснюється за шкалою університету (0-100, балів), національною шкалою та шкалою ECTS.

Форма контролю	Кількість заходів	Оцінка		Сума	
		min	max	min	max
Тестування на практичних заняттях	7	3	5	21	35
Захист практичних робіт	6	3	5	18	30
Контрольна робота	2	3	5	6	10
Індивідуальне завдання	1	6	4	6	10
Написання тез доповідей, участь у конференціях		6	10	6	10
Участь у неформальних заходах за наявності документального підтвердження		3	5	3	5
Разом по дисципліні				60	100

Підсумковий контроль знань здійснюється шляхом складання заліку в усній формі. До заліку допускається здобувач вищої освіти, який досягнув мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання навчальної дисципліни.

Критерії оцінки відповідей на питання, що виносяться на залік, наступні:

«зараховано» – здобувач вищої освіти продемонстрував глибокі і повні знання з дисципліни, які знаходяться в межах навчальної програми, курсу лекцій, навчальних посібників; знання здобувач вищої освіти трансформує самостійно, легко переносить на нові види діяльності в межах теми чи предмету;

«не зараховано» – здобувач вищої освіти не продемонстрував знання з дисципліни, основи курсу не освоєні, здобувач вищої освіти не може їх висвітлити навіть за допомогою конспекту лекцій.

Таблиця 1 Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти, та шкала оцінювання

Сума балів за всі види освітньої діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 - 100	A	зараховано
82 - 89	B	
75 - 81	C	
64 - 74	D	
60 - 63	E	
35 - 59	FX	не зараховано з можливістю повторного складання
0 - 34	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

9. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Прикладне програмне забезпечення:

Операційна система Windows 7

Операційна система Windows 10

Google Chrome

Доступ до мережі Internet

10. ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНИХ ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЗАКОНОДАВЧО-НОРМАТИВНИХ АКТІВ

Базова література

1. Макарова В.В. Концептуальні засади структуризації системи сільськогосподарського землекористування: монографія В.В. Макарова Видавництво: Університетська книга, 2021. 97С.

2. Мартін А.Г. Історичні аспекти формування земельних відносин і землеустрою в Україні / А.Г. Бородіна, Т.М. Прядка. К.: Центр учбової літератури, 2022. 194с.

3. Новаковська І. О. Економіка землекористування: навч. посіб. К.: Аграр. наука, 2020. 400 с.

4. Олійник Т.Г. Економіка землекористування та землевпорядкування : методичні рекомендації для практичних занять здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти ОПП «Геодезія та землеустрій»

спеціальності 193 «Геодезія та землеустрій» денної форми здобуття вищої освіти. Миколаїв. МНАУ. 2022. 34 с.

5. Сакаль О.В. Інституціональні трансформації у сфері землекористування: монографія О.В. Сакаль. Видавництво: ПрофКнига, 2018. 478С.

6. Третяк А. М. Землевпорядне проектування: організація території сільськогосподарських підприємств методом еколого-ландшафтного землеустрою: А.М. Третяк В.М. Другак, Л.А. Гунько, Л.П. Гетьманчик. Видавництво: Олді+, 2019. 236С.

7. Третяк А. М. Землеустрій: підручник А.М. Третяк. Видавництво: Олді+, 2019. 520С.

Допоміжна література

1. Груба Д. Земельні відносини за новими правилами: що змінилося в Україні : Д. Груба. Юридична газета online. 30.05.2022.

2. Журавльов Д. Земельна реформа 2021. Регулювання купівлі-продажу земель сільськогосподарського призначення. Поточні завдання і перспективи реформування земельних правовідносин. Актуальне законодавство та судова практика : підручник / Д. Журавльов, С.Петков, В.Дрозд. ЦУЛ. Київ. 2021р. 336 с.

3. Калетнік Г.М. Аграрна політика та земельні відносини : підручник Г.М. Калетнік, І.В. Гончарук, Т.В. Ємчик, С.М. Лутковська. Вінн. нац. аграр. ун-т. Вінниця: ВНАУ 2020. 307 С.

4. Кулинич П.Ф. Земельна реформа в Україні: правові проблеми : монографія П.Ф. Кулинич. Видавництво: Норма права, 2021. 308С.

5. Паньків З.П. Земельні ресурси: Навчальний посібник. Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2021. 272 с.

6. Шеремет А. П., Земельне право України: навч. пос. для студ. вищ. навч. закл. / А. П. Шеремет 2-ге вид. К.: Центр учбової літератури, 2020. 632 с

7. Андрєєва, В. А. Ринок земель сільськогосподарського призначення як інструмент залучення інвестицій. Вчені записки Університету «КРОК», №1 (57), 2020, 140–146с.

Ресурси мережі Інтернет:

1. Офіційний сайт Верховної Ради України. Режим доступу : www.rada.gov.ua.

2. Сайт Мега-Нау. Режим доступу : www.nau.kiev.ua.

3. Сайт Право. Украина. Режим доступа : www.legal.com.ua.

4. Сайт Укрправо. Режим доступу : www.ukrpravo.com.

5. Головне управління статистики в Миколаївській області [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.mk.ukrstat.gov.ua>

6. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>

Законодавчо-нормативні акти

1. Земельний кодекс України <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#Text>

2. Закон України «Про землеустрій» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/858-15#Text>

3. Закон України від 31 березня 2020 року № 552-IX «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо умов обігу земель сільськогосподарського призначення» [Електронний ресурс]. Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>.

4. Закон України "Про охорону земель", <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/962-15#Text>"Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності";

5. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо продажу земельних ділянок та набуття права користування ними через електронні аукціони» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1444-20#Text>

6. Постанова Кабінету Міністрів України від 16 червня 2021 № 637 "Про затвердження Порядку здійснення перевірки відповідності набувача або власника земельної ділянки сільськогосподарського призначення вимогам, визначеним статтею 130 Земельного кодексу України".

ДОДАТОК

до робочої програми 2022-2023 н.р. навчальної дисципліни
ЕКОНОМІКА ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ ТА ЗЕМЛЕВПОРЯДКУВАННЯ

Перелік, внесених змін на 2023-2024 н.р.

№	Зміст змін	Підстави	Примітки
	Зміна компетентностей та загальних результатів навчання	Зміна ОПП	

Розробник програми:
канд. екон. наук, доцент

Тетяна ОЛІЙНИК

Завідувач кафедри
канд. екон. наук, доцент

Ольга ХРИСТЕНКО